

Labuť - tři básně

Sully Prudhomme

Za vlnou jezera, nad hlubokostí tůně,
se labuť, veslujíc širokou nohou, sune
po tichém zrcadle. Pápěří na bocích
roztává na slunci tak jako jarní sníh;
leč křídlo bělostné, zefýrem načechrané,
ji vede jako člun prostorem vodní pláně.
Zářivě bílý krk, kterým se honosí,
vztyčuje vítězně nad stébla rákosí,
či – profil akantu – noří jej pod hladinu,
či zobák ukrývá ve skvoucím hermelínu.
Když na břeh vystoupí, tu v háji sosnovém
se líně kolébá, kde mír je domovem,
přehusté traviny se za ní rozvírají
a – vlasy zelené – pak v jejich stopách vlají.
Má ráda jeskyni, to místo básníka,
pramen, jenž nad mrtvým miláčkem naříká;
často tam bloudívá; a lístek, který spadne

z vrbové haluze, se dotkne šíje ladné.
Někdy však vyplouvá daleko od lesa,
doprostřed jezera, kde září nebesa,
a tam, kde zhlíží se sluneční kotouč žhavý,
hrdá a netečná, svou skvělou bělost slaví.
Když ale dvojí břeh se ztrácí v soumraku,
když tvary mění se v divnou změť přízraků,
mečik se nehýbá, palach se nezachvívá,
když obzor ztemnělý je jedna rána živá,
jen žáby ruší klid, mdlé skřehotajíce,
když vzlétnou světlušky do třpytu měsíce,
pták, pod nímž rozzářil se obraz nekonečna,
nádherná letní noc, fialová a mléčná,
spí, váza stříbrná s démanty u nohou,
sám mezi dvojitou bezmeznou oblohou.

Mallarmé

Rozrazí panenský, krásný a rozkvetlý
dnešek svým opilým křídlem to k nerozbití
a pusté jezero, kde v jíní bludné svítí
průsvitný ledovec letů, jež nevzlétly ?

O sobě, vznešené, ta dávná labuť ví
jen v rozpomínání, že nevzlétne už, cítí,
vždyť neopěvala končinu, kde lze žítí,
když nudou zaskví se neplodné zimní dny .

Pták šjí setřese tu bílou agonii,
vnucenou prostorem, jež popírá, leč šjí
neshodí hrůzu ker, v něž křídlo vmrzlo mu .

Přízrak, jež vlastní jas a čirost vykazaly
právě sem, ztuhne v led pohrdavého snu,
jenž v neužitečném exilu Labuť halí .

Baudelaire

I

Vzpomínám na tebe, vznešená Andromaché!
– Ta říčka, zrcátko, kde plála velebnost
tvé vdovi bolesti, přes všechnen žal tak plaché,
ten živý Simoeis, který tvým pláčem rost,

mou paměť úrodnou oplodnil nenadále,
když jsem dnes ráno šel přes nový Carrousel.
– Je stará Paříž pryč, vzhled měst se mění stále
a mnohem rychleji než lidské srdce, žel!

Jen v duchu vidím již ty dlouhé boudy s krámy,
ty dřiky sloupoví a hrubé lavice,
omšelé balvany v kalužích s travinami
a cetky, svítící na dláždách ulice.

Na tomto prostranství stál zvěřinec v tom čase.
Zde jsem pad jeden den, kdy za mizící tmy
pod chladnou oblohou se budí práce zase,
kdy chrlí v klidný vzduch svůj orkán rasovny,

na labuť, uniklou za noci z klece temné.
Svou nohou blanitou trouc suché dlaždice,
vláčela perutě po hrbech hrubé země.
Do stružky bez vody zobákem noříc se

a křídla koupajíc si v prachu, lkala v stesku,
v svém srdci jezero, svůj krásný rodný kraj:
„Kdy, vodo, budeš dštít, kdy budeš blýskat, blesku?“
Vidím ji, nešťastnou, fatální divnou báj,

jak ovidiovsky, krk napínajíc dlouze,
k výsměšné obloze bezcitných blankytů
potichu vztahuje svou hlavu v smutné touze,
jako by Bohu cos snad vyčítala tu.

II

Jak Paříž mění se, tak ne mé smutné snění.
Paláce, lešení, předměstí, brány, val,
vše, všechno se mi tu hned v jinotaje mění,
a moje vzpomínky jsou věru těžší skal.

Před Louvrem tísni mě též jeden obraz známý:
má labuť šilená, svým steskem šíraná,
směšná a vznešená jak exulanti sami,
a potom také ty, ty Andromaché ctná,

padnuvší z náruče slavného chotě v ruce
zpuštěnému Pyrrhovi tak jako sprostý skot,
u hrobu prázdného se sklánějící v muce,
ty, Hektorova dřív, teď Helénova choť!

A pak i černoška, která mře na úbytě
a blátem cupitá a plaše vyhlíží
svou krásnou Afriku a palmovníky skryté,
za šerou stěnou mhy tak jako za mříží.

A ti, kdo pozbyli, co nezískají více,
kdo v slzách topí se a sají Bolest svou,
jak dobrou vlčici ji chtivě dumlajíce.
Hubené sirotky, které jak květy schnou.

Tak v lese, kam můj duch se utíká vždy znovu,
má stará vzpomínka jak nárek rohu zní.
Sním o námořnících, zůstavších na ostrovu,
podlehlých, zajatých . . . i jiných, blízkých mi!